

elzendaalcollege

omgangs protocol

20182022

boxmeer
reach for quality

gennep
werken met je kwaliteit

mavo havo atheneum gymnasium

basisberoeps kaderberoeps mavo havo/vwo 1-2-3

inhoud

Hfd 1	Preventieve aanpak	pag.	3
Hfd 2	Wat verstaan we onder pesten?	pag.	7
Hfd 3	Aanpak	pag.	9
Hfd 4	Cyberpesten	pag.	10
Hfd 5	Sanctieladder	pag.	11
Bijlage 1	Leidraad voor gesprekken	pag.	12
Bijlage 2	Uitwerking rollen	pag.	14
Bijlage 3	Handige links	pag.	15

1 PREVENTIEVE AANPAK

We werken binnen beide vestigingen van onze school vanuit een positieve grondhouding. In Gennep hebben we PBS (Positive Behaviour Support) geïmplementeerd. Dat betekent dat we een pedagogisch klimaat hebben gecreëerd waarbinnen leerlingen zich veilig en gekend voelen en waarin we gewenst gedrag benoemen en systematisch bekrachtigen. Binnen onze vestiging in Boxmeer zijn we tevens de mogelijkheden aan het onderzoeken of het gedachtegoed van PBS geïmplementeerd kan worden.

In dit kader spreken we liever van een omgangsprotocol, omdat dit een meer proactieve manier van denken uitdraagt. We spreken gedragsverwachtingen uit en houden ons hieraan.

We maken deze verwachtingen ook zichtbaar binnen de school. We streven ernaar om peestsituaties zoveel mogelijk te voorkomen.

Binnen de beide vestigingen van onze school handelen wij vanuit wat we belangrijk vinden en wat richtinggevend is voor ons doen en laten. De kernwaarden verantwoordelijkheid, veiligheid en relatie vormen hierbij het uitgangspunt.

Verantwoordelijkheid

We hebben oog voor het wel en wee van mensen. We melden het als er iets mis is. Iedereen pakt zijn rol in de aanpak tegen pesten.

Relatie

We maken contact met elkaar vanuit een positieve grondhouding. We hebben respect voor elkaar. We hebben zorg voor elkaar. We kunnen elkaar vertrouwen. We zien elk mens als een individu en een sociaal wezen.

Veiligheid

Iedereen voelt zich welkom, beschermt en thuis binnen onze school. Iedereen mag zijn wie hij/zij is. We mogen fouten maken om ervan te leren. We spreken elkaar aan op gedrag om daar beter van te worden. We treden op tegen pesten.

AANBOD OP PREVENTIEF GEBIED

Persoonlijke Ontwikkeling

Bij Persoonlijke Ontwikkeling gaat het om 'leren om jezelf', ofwel de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. Reflectie en evaluatie staan hierbij centraal. Daarnaast willen we elkaar aan het denken zetten over belangrijke thema's zoals het verschil tussen pesten en plagen, de voordelen van samenwerken, veranderingen in de puberteit en het belang van gezonde voeding. Wij zijn van mening dat alles bespreekbaar moet zijn op school en dat iedereen zichzelf moet kunnen en durven zijn. Binnen het vak PO wordt hier aandacht aan besteed.

Thema's die aan bod komen bij het vak PO:

1. Samenwerken en Tegenwerken
  - Wat is plagen en wanneer wordt het pesten?
  - Hoe kun je samenwerken zonder te overleggen?
  - Wat vind ik van digitaal pesten?
  - Hoe kan ik de ander uitleggen dat ik het er niet mee eens ben?
2. Vriendschappen en verliefdheid
  - Waarom is mijn beste vriendin mijn beste vriendin?
  - Moet ik veranderen als diegene op wie ik verliefd ben mij niet ziet staan?
  - Kun je een goede vriend zijn en toch tegen de ander liegen?
  - 'Hoe overleef ik mezelf?'
3. Problemen oplossen
  - Hoe kan ik een conflict oplossen?
  - Waarom ben je samen beter dan alleen?
  - Welke rol heb jij binnen het samenwerken?

Onderwerpen die aan bod komen zijn onder te verdelen in drie onderdelen:

1. Zelfbeeld en introspectie
  - Gedachten, gevoelens en gedrag en de samenhang hiertussen komen duidelijk aan bod terwijl leerlingen hun eigen gedachten, gevoelens en gedrag onder de loep nemen.
2. Over de streep
  - Op basis van een documentaire waar het concept van een Challenge Day wordt uitgelegd. Vervolgens worden leerlingen uitgedaagd om de twee daarop volgende lessen iets van zichzelf te laten zien. Basisveiligheid van de klas moet hierbij aanwezig zijn. Tevens zijn er bij deze lessen altijd 2 collega's aanwezig.
3. Omgeving
  - Aan de hand van de thema's internet, sociale media en homoseksualiteit wordt bekeken hoe je omgeving je ziet, hoe belangrijk dit voor je is en welke keuzes je daar zelf in kunt maken.
  - In deze volgorde werken we van micro- naar mesoniveau: de leerlingen beginnen met het ontdekken van zichzelf en gaan vervolgens steeds verder uitzoomen en ook de omgeving bekijken.

Rots en Water

Op het Elzendaalcollege volgen alle leerlingen lessen Rots en Water door een opgeleide rots en water instructeur. Rots & Water, een psychofysieke training voor jongens en meisjes voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs, jeugdhulpverlening, jeugddetentie en GGZ. Het Rots & Water programma kan worden beschouwd als een weerbaarheids -programma en uiterst effectief anti-pest-programma, maar dan één dat zich onderscheidt van andere programma's door zijn meervoudige doelstelling en het bredere pedagogische perspectief waarbinnen de training van weerbaarheid samen gaat met de ontwikkeling van positieve sociale vaardigheden.

Rots en Water maakt gebruik van een psychofysieke didactiek, wat inhoudt dat startend vanuit een fysieke invalshoek, mentale en sociale vaardigheden worden aangereikt en verworven.

Actie (spel, spelen en simpele zelfverdedigingsvormen) wordt afgewisseld door momenten van zelfreflectie en kringgesprekken.

Thema's die tijdens de rots en water lessen naar boven komen zijn:

1. Sterk staan
2. Ademkracht
3. De rots, water en zelfverdedigingshouding
4. Rots en water in verbale confrontatie
5. Lichaamstaal
6. Grenzen voelen en stellen
7. Stoten met accent op zelfbeheersing
8. Omgaan met een bedreigende groep

Mentorlessen

Alle leerlingen op het Elzendaalcollege zijn verdeeld in een klas. Iedere klas heeft een mentor die verantwoordelijk is voor deze klas. De mentor is de spil in de organisatie en eerste contactpersoon voor ouders en leerlingen. Dit geldt voor zowel de vorderingen van de leerlingen als het gedrag en de groepsprocessen.

Alle leerlingen op school volgen mentorlessen. Deze mentorlessen worden door de mentor verzorgd en is vast ingeroosterd. Naast een aantal vaste thema's (zie lijst) die aan bod komen tijdens de mentorlessen heeft de mentor ook de mogelijkheid om in te spelen op de actualiteit in de klas. Mochten er onenigheden zijn of gepest worden in de klas dan is de mentorles een uitgelezen kans om dit aan te pakken.

Thema's die aan bod komen tijdens de mentorlessen:

1. Kennismaking met elkaar
2. School en gedragsregels (bespreken en opstellen)
3. Verschillen tussen leerlingen
4. Huiswerk maken en leren leren
5. Plannen
6. Leerstijlen
7. Motivatie
8. Persoonlijke keuzes maken
9. Alcohol en nee zeggen

Leerlingbegeleiding

Op beide locaties is er een team van leerlingbegeleiders.

De leerlingbegeleiders geven diverse trainingen. Daarnaast is er begeleiding voor leerlingen met sociaal-emotionele problemen. Het gaat hierbij om problemen waarbij de mentor de vaardigheid of gewoonweg de tijd mist om dit te begeleiden.

Vertrouwenspersonen

Op beide locaties zijn twee vertrouwenspersonen. Collega's, leerlingen en ouders kunnen in geval van (on)opzettelijk intimiderend gedrag een beroep op hen doen. Zij kunnen te allen tijde ook rechtstreeks een beroep doen op de externe vertrouwenspersoon, mevr. T. Palmen.

Er zijn verschillende situaties waarin we intimiderend gedrag kunnen aantreffen. Deze zijn:

- leerlingen onderling
- (O)OP- leerlingen
- personeel onderling
- directie-leerling
- directie-personeel
- externe dienstverleners-leerlingen
- externe dienstverleners-personeel

Er is sprake van meldplicht bij een vermoeden van seksueel misbruik en intimidatie in iedere hiervoor genoemde situatie. In de situatie personeel-leerling is de vertrouwenspersoon melder, het gezag doet aangifte. Een vertrouwenspersoon inschakelen betekent dat alles gezegd mag worden. Als er externe hulp ingeschakeld moet worden, zal dat altijd in overleg gaan. In de brugklassen wordt ieder jaar aan alle leerlingen een folder uitgereikt met informatie over de vertrouwenspersoon.

Anti-pestcoördinator

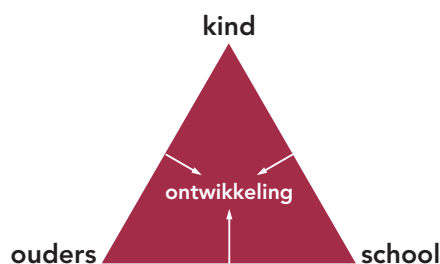
Vanuit de wettelijke zorgplicht veiligheid is er op beide locaties een functionaris verantwoordelijk voor het coördineren van het beleid en het tegengaan van pesten. Deze functionaris heeft tevens de taak om incidenten te registreren, monitoren van het klimaat binnen school en op basis hiervan beleidsvoorstellen te doen.

We besteden als school op verschillende manieren structureel aandacht aan het bijscholen van docenten, mentoren en overige personeelsleden.

Samenwerking

De ouders en de mentor wisselen relevante informatie uit en ondersteunen elkaar waar mogelijk. We willen met ouders en leerlingen in gesprek blijven over regels en afspraken binnen de school gebaseerd op een positieve grondhouding.

Met toestemming van ouders kan tevens worden samengewerkt met externe ketenpartners.

2 WAT VERSTAAN WE ONDER PESTEN?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen willen zien en op onze school serieus willen aanpakken.

Definitie van pesten op school:

Pesten is een systematische, psychologische, fysieke of seksuele handeling van geweld door een leerling of een groep leerlingen. De gepeste leerling is niet in staat zichzelf te verdedigen.

Pesten heeft duidelijke kenmerken:

- Pesten gebeurt opzettelijk;
- Pesten is bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, mentaal of materieel);
- Bij pesten is altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen;
- Pesten gebeurt systematisch;
- Pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt eerder erger als er niet wordt ingegrepen;
- Pesten is van alle tijden en komt in alle groepen en culturen voor.

Pesten is niet hetzelfde als plagen. Bij plagen zijn de machtsverhoudingen gelijk. Pesten is structureel en brengt leerlingen soms tot wanhoop. Dit kan traumatische en ernstige gevolgen hebben. Het structurele karakter van pesten vraagt om een structureel beleid.

SIGNALEREN

Mentoren hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerst verantwoordelijken voor de aanpak op school. Van mentoren en docenten wordt verwacht dat zij pesten vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden.

Om het pesten tegen te gaan, moeten docenten eerst weten of en hoe er wordt gepest. Zij moeten bedacht zijn op signalen die kunnen wijzen op pestgedrag.

Leerlingen die gepest worden, schamen zich vaak en durven er niet goed met anderen over te praten. Soms is uit signalen op te maken dat er iets aan de hand is.

Pesten op school is te herkennen aan een veelheid van signalen

- Altijd een bijnaam, de persoon nooit bij de eigen naam noemen
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over die persoon
- Een klasgenoot telkens weer ergens de schuld van geven
- Briefjes doorgeven
- Beledigen
- Opmerkingen maken over kleding
- Isoleren en negeren
- Na schooltijd opwachten, schoppen of slaan
- Op weg naar huis achterna rijden
- Bezittingen afpakken
- Schelden/schreeuwen
- Pesten via social media

Signalen voor het personeel:

- De gepeste is vaak betrokken bij samenscholingen of opstootjes in de klas, op de gang of het schoolplein
- De leerling is vaker afwezig, gaat niet graag naar school
- De leerling zoekt de veiligheid van de docent op
- Een leerling wordt vaak met een bijnaam aangesproken door klasgenoten
- Er is een verhoogde kans op psychosomatische klachten (hoofdpijn, buikpijn)
- De schoolresultaten van de leerling gaan achteruit
- De leerling wordt dikwijls als laatste gekozen bij het indelen van groepjes (sportles, groepswork)
- De leerling isoleert zich van de anderen, soms met één vriend(in)
- De leerling is vaak alleen en buitengesloten tijdens pauzes
- De leerling blijft dicht bij de docent, surveillant staan tijdens pauzes
- Opvallend vaak zijn er spullen kapot of verdwenen bij een leerling
- Een leerling is vaak betrokken bij vechtpartijtjes, scheldpartijen etc.
- Een leerling is steeds het mikpunt van 'grapjes' (pen weggoaien, etui weggoaien etc.)
- De leerling gedraagt zich gestrest, ongelukkig en depressief
- De leerling gedraagt zich schichtig, schrikt snel, durft niemand aan te kijken etc.
- De sfeer in de klas is niet goed
- De docent voelt intuïtief dat er 'iets' niet klopt in de klas en kan er maar niet de vinger achter krijgen wat het is
- Opvallende gedragsverandering van een leerling
- Sterk veranderend uiterlijk

3 AANPAK

STAPPENPLAN AANPAK PESTEN:

4 CYBERPESTEN

Cyberpesten (digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het Internet of mobiele telefoon. De impact van cyberpesten kan groot zijn doordat daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het Internet groter is.

Stappenplan na een melding van cyberpesten:

1. Bewaar de berichten.
2. Blokkeer de afzender.
3. Probeer de dader op te sporen. Schakel zonnodig de ICT-afdeling in.
4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling. Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. Adviseer ouders om aangifte te doen.
6. Indien nodig wordt de zorgcoördinator ingeschakeld om begeleiding van de leerling vorm te geven.

5 SANCTIELADDER

De sanctieladder volgt twee sporen bij het sanctioneren van ongewenst gedrag van leerlingen:

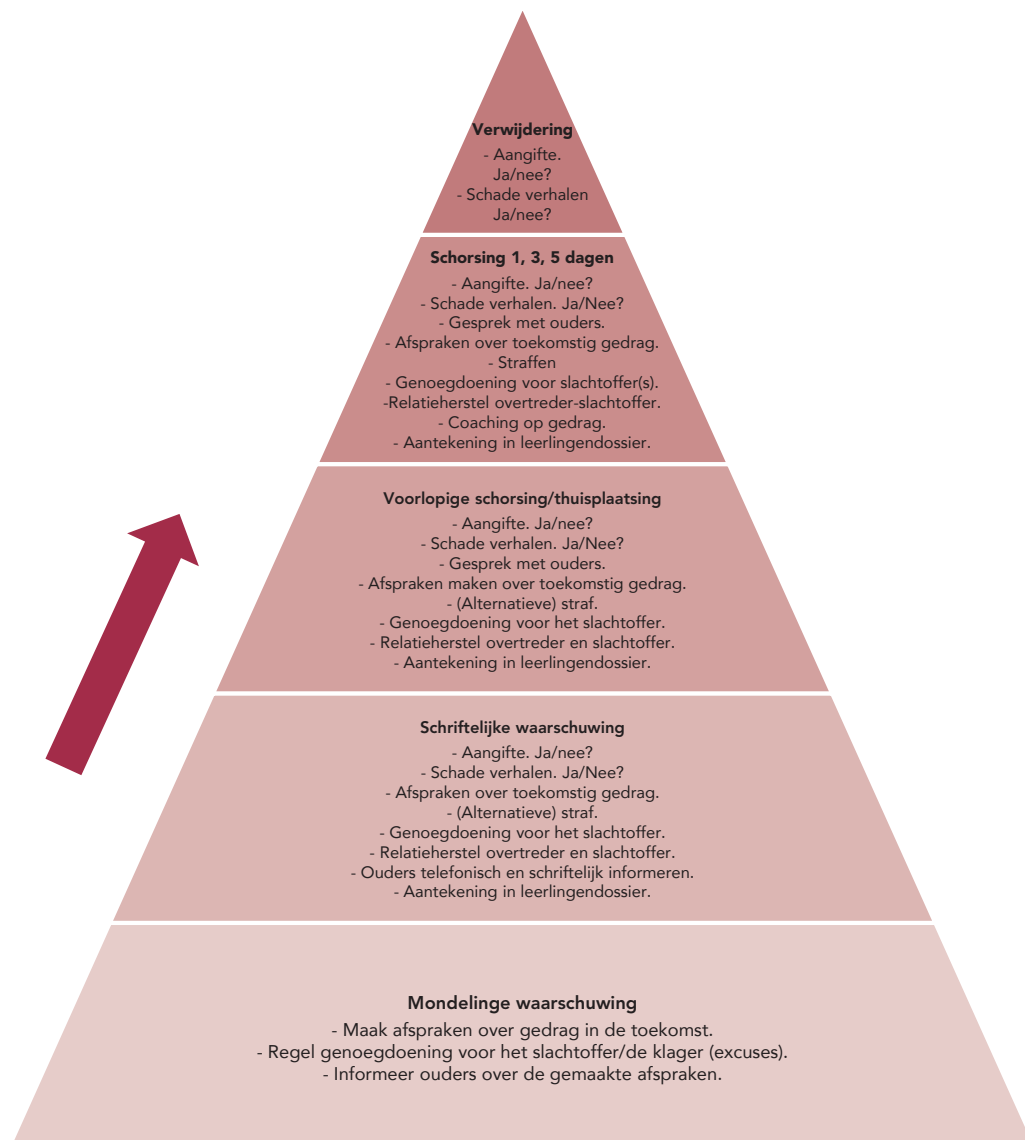
1. Het straffen van degene die grensoverschrijdend gedrag vertoont.
2. Het begeleiden van de overtreder om herhaling te voorkomen en aanleren van alternatief, positief, gedrag.

De sanctieladder volgt een oplopende reeks, afhankelijk van de ernst van de overtreding en de vraag of de overtreder voor het eerst of al vaker in de fout is gegaan. Ouders/verzorgers worden altijd op de hoogte gesteld van de overtreding en de bijbehorende sanctie.

Sanctiebeleid draagt bij aan een veiliger schoolklimaat voor leerlingen en personeel. Duidelijk en consequent optreden bij ongewenst gedrag door middel van een passende straf zorgt ervoor dat:

- Ongewenst gedrag op school minder kans krijgt.
- Duidelijk is dat bepaald gedrag op school niet wordt geaccepteerd.

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volhouden in het ongewenst pestgedrag, liggen er geen perspectieven meer tot verandering. De school kan en wil geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de overige leerlingen. De pester zal in dat geval van school worden verwijderd.

IN GESPREK MET...

IN GESPREK MET DE GEPESTE LEERLING

Doel van het gesprek met de gepeste leerling:

1. Emotionele ontlading slachtoffer
2. Zicht krijgen op de complexiteit van de probleemsituatie door middel van vragen stellen.
3. Peilen van de verwachtingen. Voor het gesprek wordt afgerond, is het belangrijk na te gaan wat de betrokken leerling verwacht.

Voorbeeldvragen:

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie wordt je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar wordt je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak wordt je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou weleens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt?; Wat wil je bereiken?
- Beslis samen welke informatie jij kan meenemen in het gesprek met de pester.

Gesprekstechnieken:

- Neem de leerling serieus.
- Aandacht voor feiten én beleving.
- Stel vragen over de context en de voorgeschiedenis.
- Geen waardeoordelen uitspreken. Wat een slachtoffer voelt of ervaart, geldt als vertrekpunt voor de verdere aanpak.
- Actief luisteren. Dit kan je doen door:
  - Oogcontact te maken met de leerling
  - Af en toe te knikken
  - Een open, betrokken lichaamshouding aan te nemen
  - Te parafaseren (nagaan of je, hetgeen de leerling zegt, juist interpreteert)
  - Emoties interpreteren
  - Je eigen oordeel achterwege te laten (let ook op non-verbale signalen)

IN GESPREK MET DE PESTER

Doel van het gesprek met de pester:

1. Confrontatie: leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
  - Richt zich op concreet waar te nemen gedrag.
  - Waak ervoor dat je gedrag niet interpreteert en daardoor persoonsgericht maakt.
  - Keur het gedrag af en niet de persoon.
  - Blijf specifiek. Vermijd woorden als altijd, vaak en meestal.
2. Achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen
  - Waarom laat je dit gedrag zien?
  - Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt?
  - Wat levert het jou op?
  - Wat reageer je af op die ander?
  - Blijf vertrouwen uitdrukken in de samenwerking met de pester.
  - Toon begrip voor eventuele persoonlijke problemen, maar zie dit niet als een rechtvaardiging.
3. Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.
  - Geef duidelijk aan dat het gedrag niet getolereerd wordt.
  - Geef duidelijk aan dat er een sanctie volgt.
  - Bespreek de sanctieladder.
  - Stel zaken vast, maar inventariseer naar hoe het anders kan.

Gesprekstechnieken:

- Neem de leerling serieus.
- Aandacht voor feiten én beleving.
- Stel vragen over de context en de voorgeschiedenis.
- Geen waardeoordelen uitspreken. Wat een slachtoffer voelt of ervaart, geldt als vertrekpunt voor de verdere aanpak.
- Actief luisteren. Dit kan je doen door:
  - Oogcontact te maken met de leerling
  - Af en toe te knikken
  - Een open, betrokken lichaamshouding aan te nemen
  - Te parafaseren (nagaan of je, hetgeen de leerling zegt, juist interpreteert)
  - Emoties interpreteren
  - Je eigen oordeel achterwege te laten (let ook op non-verbale signalen)

UITWERKING ROLLEN

Rol Intern ondersteuningsteam/zorgteam:

Ondersteunt waar nodig mentoren en coördinatoren tijdens de verschillende fasen in het proces (consultatiefunctie). Biedt waar nodig individuele begeleiding aan pester of gepeste leerling.

Mentor:

Hanteert het stappenplan aanpak pesten bij een melding. Heeft aandacht voor het groepsproces in de klas. Schaalt indien nodig op naar de coördinator.

Coördinator:

Neemt indien nodig de rol van de mentor over (bij herhaling pestgedrag of wanneer pesten het klassenverband overstijgt). Hanteert het stappenplan pesten en de sanctieladder. Koppelt alle informatie weer terug aan de mentor. Schaalt indien nodig op naar de corrector (bij zwaardere maatregelen zoals schorsing/verwijdering).

bijlage 3

1/1

HANDIGE LINKS

www.schoolenveiligheid.nl
www.stoppestenu.nl
www.pestweb.nl
www.pesttenet.nl
www.mediawijsheid.nl
www.bureaujeugdenmedia.nl

